

Serviciile transfrontaliere în cadrul pieței interne: o contribuție importantă la coeziunea economică și socială

Studiu

Rezumat

Piața unică europeană a contribuit, fără îndoială, la creșterea bunăstării și a prosperității în întreaga Europă, prin garantarea liberei circulații a bunurilor, capitalurilor, serviciilor și forței de muncă între statele membre. Prezentul studiu se concentrează asupra ultimelor două aspecte, în special asupra furnizării de servicii transfrontaliere. Serviciile transfrontaliere includ adesea un cetățean care trece frontiera între statele membre în mod individual. Astfel de servicii pot fi furnizate într-o deplasare scurtă sau prin detașarea lucrătorilor pe o perioadă mai lungă de timp. Detașarea lucrătorilor în vederea prestării de servicii în străinătate cu titlu temporar este reglementată de directivele Uniunii Europene. Normele au scopul de a oferi un cadru clar, care să garanteze concurența loială și respectarea drepturilor lucrătorilor detașați, astfel încât atât întreprinderile, cât și lucrătorii să poată profita pe deplin de oportunitățile oferite de piața internă. Cu toate acestea, reglementarea prea strictă ar putea să funcționeze în realitate ca o barieră de piață pentru întreprinderile cu o productivitate a muncii mai scăzută.

Pentru a arăta posibilele efecte ale suprareglementării pieței europene a serviciilor, acest studiu urmărește să cuantifice valoarea serviciilor transfrontaliere din perspectiva coeziunii economice și sociale din Europa.

În 2014, aproximativ **10,9 milioane de locuri de muncă** din Uniunea Europeană s-au bazat pe exporturile de servicii transfrontaliere către alte state membre ale UE. Comparativ cu anul 2000, numărul total de angajați care depind de serviciile transfrontaliere aproape că s-a dublat. În timp ce gradul total de ocupare a forței de muncă în UE a crescut cu 5,5 %, ocuparea forței de muncă dependentă de serviciile transfrontaliere a crescut cu 94 %, **ceea ce a sprijinit în mod clar creșterea gradului de ocupare a forței de muncă** în UE.

În timp ce țările europene mai mici și statele membre din Europa Centrală și de Est sunt mai prezente pe piața serviciilor transfrontaliere — în raport cu forța lor de muncă totală —, majoritatea locurilor de muncă dependente de piața transfrontalieră se află, de fapt, în statele UE-15. Aproximativ 74 % din locurile de muncă transfrontaliere sunt situate în aceste țări, Regatul Unit, Germania și Franța fiind țările care găzduiesc cei mai mulți angajați pe locuri de muncă din serviciile transfrontaliere. Această constatare este în concordanță cu cercetările anterioare privind serviciile transfrontaliere, pe baza numărului de documente portabile A1. Peste 38 % din operațiunile de detașare a lucrătorilor înregistrate aici se efectuează dintr-un stat membru cu un nivel ridicat de salarizare în altul de aceeași condiție. Aceste două rezultate arată că exporturile de servicii transfrontaliere reprezintă **un factor economic important în toate statele membre**. În cifre totale, Regatul Unit este cel mai mare beneficiar din UE al pieței unice a serviciilor. 1,7 milioane de locuri de muncă transfrontaliere din Regatul Unit ar putea fi amenințate de Brexit.

Serviciile transfrontaliere au fost adesea asociate cu sarcinile cu grad ridicat de manoperă, dar studiul arată că **locurile de muncă din sectoarele de servicii cu grad ridicat de cunoștințe** și care sunt dependente de exporturile de servicii transfrontaliere **au crescut aproape în același ritm cu cele din serviciile cu grad ridicat de manoperă**. Numărul locurilor de muncă din sectoarele de servicii cu grad ridicat de cunoștințe și dependente de piața transfrontalieră a crescut cu 77 % comparativ cu anul 2000. Aproximativ 4,2 % din locurile de muncă din sectoarele de servicii cu grad ridicat de cunoștințe din UE-28 depind de exporturile de servicii transfrontaliere. De asemenea, se constată că sectorul economic cel mai dependent de exporturile de servicii transfrontaliere este cel al furnizării de servicii profesionale, științifice și tehnice. În UE-28, aproximativ 13,6 % din locurile de muncă din acest sector

depind de exporturile de servicii transfrontaliere. Acest lucru arată că serviciile transfrontaliere nu sunt limitate la locuri de muncă cu grad ridicat de manoperă. Acestea sunt foarte importante pentru crearea de locuri de muncă cu grad ridicat de cunoștințe în sectoare cu salarii mari.

În ceea ce privește prosperitatea economică și creșterea ocupării forței de muncă, studiul constată **o corelație pozitivă clară între serviciile transfrontaliere pe de o parte și creșterea economică și a gradului de ocupare a forței de muncă, pe de altă parte.** Țările cu o pondere mai mare a serviciilor transfrontaliere au înregistrat o creștere mult mai puternică a ocupării forței de muncă și a PIB-ului decât țările care au fost mai puțin implicate pe piața serviciilor transfrontaliere. În special creșterea gradului de ocupare a forței de muncă este strâns legată de ponderea în economie a locurilor de muncă dependente de piața transfrontalieră. În cazul în care o țară își mărește rata de ocupare a forței de muncă din serviciile transfrontaliere cu 1 %, se estimează că rata totală de ocupare a forței de muncă în acea țară va crește cu 0,013 %.

Efectul pozitiv al serviciilor transfrontaliere poate fi observat **în ansamblul economiei, dar și în sectoarele de servicii cu grad ridicat de cunoștințe.** Țările cu o pondere mai mare a locurilor de muncă cu grad ridicat de cunoștințe care depind de exporturile de servicii transfrontaliere au înregistrat o creștere mai puternică a ocupării forței de muncă în sectorul serviciilor cu grad ridicat de cunoștințe decât alte țări.

O analiză statistică dovedește încă o dată corelația pozitivă dintre serviciile transfrontaliere și creșterea economică. O reducere cu 1 % a ponderii serviciilor transfrontaliere ar putea reduce PIB-ul total din UE-28 cu aproximativ 8 miliarde EUR. Acest calcul pornește de la ipoteza că locurile de muncă care depind de exporturile de servicii transfrontaliere ar putea fi înlocuite cu o cerere la nivel național de angajați care lucrează în prezent în sectoarele de servicii transfrontaliere și, prin urmare, rata totală de ocupare a forței de muncă ar rămâne constantă. Însă, având în vedere că un total de 10,9 milioane de angajați depind de exporturile de servicii transfrontaliere, este probabil ca efectele economice ale unui cadru de reglementare mai strict asupra acestor exporturi să fie semnificativ mai mari. În 2014, **valoarea adăugată totală dependentă de exporturile de servicii transfrontaliere s-a ridicat la aproximativ 625 miliarde EUR în UE-28.**

Având în vedere că efectul pozitiv al ponderii serviciilor transfrontaliere se observă și atunci când gradul de ocupare a forței de muncă rămâne constant, se poate presupune că locurile de muncă din sectoarele care efectuează exporturi de servicii transfrontaliere au un impact pozitiv mai puternic asupra PIB-ului național decât locul de muncă mediu din economie.

Studiul constată, de asemenea, **o corelație pozitivă între ponderea serviciilor transfrontaliere și indicatorii de coeziune socială.** Țările cu o pondere mai mare a serviciilor transfrontaliere înregistrează, în medie, o cotă mai mică de persoane expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială. De asemenea, gradul mediu de fericire și satisfacție în viață prezintă o corelație pozitivă cu ponderea locurilor de muncă dependente de exporturile de servicii transfrontaliere. Astfel, o pondere mai mare a ocupării forței de muncă dependente de serviciile transfrontaliere pare **să crească gradul de fericire al persoanei medii din economie.**

Efectele produse de ponderea ocupării forței de muncă dependente de serviciile transfrontaliere asupra coeziunii sociale sunt semnificative, însă destul de mici în cifre absolute. O creștere de 1 % a ponderii serviciilor transfrontaliere crește „indicele de satisfacție” cu 0.0086 puncte pe o scară de la 1 la 4 puncte. Cu toate acestea, dat fiind că rezultatele obținute anterior arată că serviciile transfrontaliere reprezintă un motor important pentru creșterea gradului total de ocupare a forței de muncă, la evaluarea valorii serviciilor transfrontaliere din perspectiva coeziunii sociale trebuie luate în considerare efectele pozitive ale creării de locuri de muncă și ale siguranței locului de muncă.

Prin urmare, se poate observa o corelație pozitivă clară între exporturile de servicii transfrontaliere și coeziunea socială, creșterea economică și, în special, creșterea gradului de ocupare a forței de

muncă. Astfel, punerea în aplicare a lanțurilor valorice transfrontaliere în industriile din sectorul serviciilor poate fi descrisă ca **un motor important al economiei europene**.

Armonizarea condițiilor de viață din UE la un nivel mulțumitor este un factor important pentru societatea Uniunii în ansamblu. Pentru a sprijini acest obiectiv, piața unică europeană a serviciilor trebuie să fie concepută astfel încât diferențele dintre țări ca atare să nu fie prea mari. Însă reglementarea prea strictă a capacității de a furniza servicii transfrontaliere ar putea avea un efect contraproductiv asupra armonizării condițiilor de viață în statele membre, prin limitarea creșterii economice și a gradului de ocupare a forței de muncă.

Cadrul de reglementare trebuie să garanteze drepturile și condițiile de muncă ale lucrătorilor din locurile de muncă transfrontaliere, dar ar trebui să se evite reglementarea excesivă, care împiedică în mod semnificativ furnizarea de servicii transfrontaliere. Datele utilizate în acest studiu arată că diferite sectoare economice au diferite grade de dependență de serviciile transfrontaliere și, prin urmare, normele privind exportul de servicii în UE pot avea efecte diferite asupra activităților economice. Reglementarea eficientă a serviciilor transfrontaliere ar trebui să ia în considerare aceste diferențe. Prin **aplicarea de norme numai în sectoarele de servicii în care este nevoie de reglementare corespunzătoare**, piața unică poate fi mult mai eficientă.